

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trislopesno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kder se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina anizita, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilno slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Še enkrat direktne volitve.

Po celi Avstriji se razlega le en klic; vsa cis-lajtanska polovica naše države je na nogah, povsod se piše in govori o direktnih volitvah. Važno je tedaj, da se o tej reči tudi mi Slovenci pogovarjamo in je prav v liberalnem zmislu pretresujemo, pa ne na podlagi tiste lažnjive liberalnosti, v imenu katere se na Kranjskem sami c. k. uradniki šopirijo in na Českem in Moravskem ravno taki ljudje in pa še nekateri borzni vitezi v imenu manjšine nemške čez slovensko večino gospodujejo, ampak na podlagi tistega liberalizma, kateri priznava vsem državljanom in vsem narodom prav enake pravice, kajti le tak liberalizem je iztok svobode, mej tem ko izvira danajski laži-liberalizem iz vladodelstva in pohotnosti.

Da pa spoznamo namen in nasledke nove volilne reforme, je treba, da segamo nazaj in da si predočimo nastanek in zgodovino sedanje ustave in našega sedanjega političnega položaja, ker tukaj ne gre zato, da bi se res kaj novega zidalo, in sicer kaj tacega, da bi bilo na korist ljudstvu, ampak tukaj gre za krpanje istega zidališča, katero so postavili na temelj preziranja, oktroiranja in enostranske privičnosti nekateri državni starega birokratičnega in jam prirojenega r. mško-nadvladarskega duha, in katero zidališče je l. senjski pred skotskimi vratami podobno v tem, da je oboje na zunaj olšp no, zaotraj pa črvido.

Ko je bila Avstrija leta 1859. po nesrečni italijanski vojski potlačena in brez kreditna, je v merodajnih krogih prodirlo prepričanje, da le po udeležitvi ljudstva pri vladanju je mogoče doma in zunaj pridobiti Avstriji zopet, nekoliko zaupanja in privabiti tuji kapital v obubožano državo; pa vendar je bilo težavno odložiti priljubljen absolutizem in temu boju mej neobhodno potrebo kredita, pa konservativnim čutom naših državnikov imamo pripisovati za poredoma ožji državni zbor, oktobersko diplomu in kmalo za njo februarjski patont, kajti vse te ustave kažejo, da se je hotelo z eno roko nekaj dati, z drugo roko pa nazaj jemati.

Obe omenjeni ustavi ste pomnožili stare državne arhive, zato pa imate samo še zgodovinsko vrednost. Ne govorimo več o njih po pregovoru: „de mortuis nil nisi bene“, ampak naj tukaj omenimo, kako so avstrij-

ski narodi navdušeno pozdravljali trgovca Mangerja, ko je v ožjem drž. zboru prvič izrekel besedo „ustava“ in kako mu je bilo hvaležno ljudstvo za eno besedo, katera se je pozneje pokazala jako nevažna in puhla. Dokaz temu je pod firmo „Schmerling in drugi“ vpe-ljana „če-bitu-ustava“ katera se zadržuje proti pravi ustavi, kakor cikorija proti pravi arabski kavi, v po decemberskih zakonih poboljšani in pomnoženi izdavi; ta zdaj tako imenovana decemberska ustava je izvrsten proizvod tako zvane mlado-birokratične, zdaj ustavo-verne stranke, katera je zmerom na to delala, da obdrži sukno in škarje v svojih rokah, dasiravno se je pompozno na videz oboje ljudstvu izročilo. Naši ustavoverni fantje namreč razumejo copernijo, da kroglo tako mečejo, da zmerom zopet pada v njih roke. In v resnici delo hvah svojega mojstva, kajti njih namen: spraviti v razne zastope po mogočnosti mnogo odvisnih ljudij in s temi in drugimi po inastnih koncessijah itd. pridobljenimi povsod prisvojiti si parlamentarno večino — ta namen so dosegli.

Ponavljalo se je v Avstriji skušanje našega izveličarja. Feklenski duh mu je rekel: „Če padeš pred menoj na kolena in me moliš, Ti dam vse — kar vidiš!“ (pri nas vso državo.) In naši gospodje ustavoverci niso časa zamudili, ampak molili so Lucifer-Schmerlinga in njegove naslednike; milijoni, katere so spravili na suho nekateri poslanci in borzijanci nam pričajo, da je Lucifer držal svojo besedo. Sed nomina suat ofiosa. Kako bi se bila vvedla vojaška postava, pamižanje obrestij drž. dolga, in mnogo drugih postav, če ne bi se bilo oziralo na privatne interese voditeljev neke stranke in njih privrženecv.

Ideja je bila po hudičevu pametna, posebno nasproti ljudstvu, ki nij imelo še pravega razuma za svobodo in ustavnost; a nova nij bila. Patent za iznajlho ta ideja tče prebrisanemu francoskemu kralju Louis Philippe, kateri je hotel vkljub svojemu na videz-liberalizmu in proti naradni „Charte“, (francoske ustave): da kralj samo kraljuje, pa ne vlada (le roi regne, mais ne gouverne pas) ne samo osobno vladati, ampak tudi gospodariti po svoje z državnim žepom in je razumel svojo „chambre introuvable“ (tako francoski zgodovinarji imenujejo tedajšnji francoski parla-

ment) na tak način spriditi, ali korumpirati, da je nastala prekucija, katera je z veliko metlo očistila Francosko njenih smotij in v prvi vrsti njene nezveste kamore. Naslednik onega kralja, pretčeni mesec umrlil Napoleon III. je le nadaljeval to, kar je prvi začel; vkljub temu, da se je imenoval demokratičnega po ljudstvu izvoljenega cesarja, je vendar napravil iz Francoskega po svojih generahh, dvornik h in drugih podkupljenih ljudij njemu služujočo kravico, katero je molzel, dokler nji prišla božja šiba in razpršila po sui sami bitki vso gajulo stavbo ter mojstra pokopala v razvalinah svojih.

In kedor nij vsled koristolovja preveč oslepljen, mora videti in spoznati, da enakim uzrokom morajo slediti enaka dejanja, ali boljše rečeno enake kazni.

Gotovo bodo oni, ki imajo svojo bogatijo na čistem, sklicavali z Metternichom: „Après nous le déluge!“ (Za nami potop!) „Kaj nas briga prihodnjost Avstrije!“, a ogromni večini avstrijskih narodov, zvestih državi in dinastiji ne more biti to vse enako; kajti še ena napaka več in Avstrija je na kraju zljajajočega brezna. Zadnji čas je tedaj, da se državni voz krene iz nevarne na drugo uže po naravi predpisano pot. In ta zadnja največa napaka, ki bi Avstrijo tirala v pogubo, ta velika nevarnost nam zdaj zija nasproti — ona se lepoglasno kliče: volilna reforma; s to volilno reformo se ustavoverci po svojih časnikih avstrijskim narodom bližajo, da hočejo vzeti deželni zborom pravico pošiljanja poslancev v drž. zbor in to pravico v liberalnem zmislu izročiti ljudstvu. O ti prokleti laži-liberalizem!

Resnica je sicer da volitve v deželne zборе niso zmerom izraz mnenja večine ljudstva in da nekateri poslanci po čudnih potih dosepejo v dež. zbor; res je, da pri ožjih volitvah dež. zbora v dež. odbor in v državni zbor večkrat prevlaja lajo osobne koristi in da je narajnost marsikatevega poslanceva povečana le boljjo lastno poželjivost, nego občni koristi; — ali bi pa ta spaka, ki se tudi imenuje demoralizacija, zginila po direktnih volitvah v drž. zbor, dokler ostanejo volilni redi isti in merodajne osebe iste? Ne da se tajiti, da zastopstvo, v katerem je zastopana cela država in katero imo pravico dovoljevati davke za skupne zadeve, posajla, številu vojakov, potrjevati državne pogodbe

LISTEK.

Nektere opazke ruskega profesorja.*)

Spisal

prof. J. Sandouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

IX

Tako sem obiskal Tomiu, Zatomin, Čadrg, Na Ravnih, Zadlas, Kamenco, Uče, Ciginj. Na Selih, in skoro povsod sem bil prijazno in, vsaj na videz, popolnoma zaupljivo sprejet, ter v vseh teh krajih dobil sem dosta tvarine, brez velike težave in brez posebnega nagovarjanja. Nekteri kmetje so uže poprejed mene vedeli in zatorej se me niso nič bali. Drugi pa so imeli zaupanje morda vsled tega, da nijsem bil prišel k njim sam, ampak v društvu s tominskim posestnikom Janezom Carli-jem vulgo Kamarjem. Da to vendar nij moglo imeti velikega vpliva, dokazuje mej drugim ta okoljščina, da na poti iz Cirknega v Podmelec me je spremljal g. Ržen, pa tem nič manje sem poskusil vse popreje omenjene sitnosti; in je celo t. mož, ki me je

psoval z besedo „piemonteže“ i. t. p., rekel g. Rženu, da me vsled tega zagovarja, ker je od mene podkupljen. Z druge strani to, da bi meni samo društvo tominskega prebivalca veliko ne pomoglo, če bi sicer ljudstvo bilo zelo nezaupno, se razvdi še iz tega, da celo v teh bližnjih Tominu vaseh, katere sem sam obiskaval, nijsem našel nič sence te surovosti in nezaupljivosti, kakor na primer pri nekterih individuih v Nemškem Rutu (v Koritnici) ali pa na Grahovem.

Samo na Selih (Sottosella) so pravili nekteri, da se jim to preveč čudno zdi, da jaz vse te reči zapisavam, in da mora biti v tem nekaj nevarnega; pa, ko sem jim pokazal naznanilo uredništva „Soča“ o moji osebi (št. 26 „Soča“ l. 1872), so precej začeli drugače se z mano obnašati, in so uže zastopili, kaj da hočem.

Posebno zaupljivost in gostoljubstvo mi je skazala cela družina Perše v gorenji Kamenici, tik italijanske meje, kjer nijso nič popreje od mene vedeli, pa vendar se me nijso nič bali. Pred vsemi pa moram tu hvaležno omeniti Nanica Perše-tove, katera mi je z redko postrežljivostjo in dobroto povedala nekoliko znanih njej pravljic.

Nikjer nijsem našel toliko šaljivih („špansih“) talentov, kakor namreč v tominski okolici. Če bi „Bren-celj“ mogel porabiti podobne talente, postal bi brez vsake dvombe veliko več vreden ter bi mu nikdar ne zmanjkalo tvarine. V tem obziru posebno se odlikujejo, naprimer, Jakob Rutar, vulgo Prtenčev stric, iz Ciginja (od tega moža mi je pravil še popreje g. Kragel v Gorici), Franc Pitamec, mlinar v Učeh, čevljar Bernik,

tudi v Učeh, i. dr. Vsi ti možje odkujejo se tudi z neodvisnim, samostalnim mišljenjem, kar je tem čudnejše, ker nijso obiskovali skoro nobenih šol in nijso veliko sveta videli.

Da bi obljajšal opravičo vsakemu prihodnjemu iziskovatelju tominskega dijalekta in tominskega ljudstvenega slovtva, štejem si v svojo dolžnost, razen treh ravno zdaj omenjenih, nazvati še sledeče bolj imenitne pripovedovalce: Jožef Rutar vulgo Žefic (znau tudi pod imenom „Pencinov ače“ ali pa naravnost „ače“) iz Čadrskega Zadlasa, Peter Jelinič vulgo Lokar iz Zatomin, Ivan Rutar, vulgo Kušcer, krojač v Tominu, i. dr. Joz sem posebno veliko zapisal iz ust Jakoba Rutarja Prtenčevega strijca (ki je bil pri meni tudi v Gorici skoro tri tedne) in Jožefa Rutarja Žefica.

Za te znamenite rezultate mojih iziskovanij v tominski okolici sem mej drugim zavezan tudi prijaznosti nekterih tominskih gospodov. Posebno zahvalo moram tu izreči gg. Pencinu, Kacafuri i. dr.

K gospodom pa, ki so mi več ali manje pomagali v vipavski dolini, na Gorenjskem in v cirkljanski okolici, moram pristaviti še g. Hitija, šolskega nadzornika v Vipavi, g. Sodnika, župnika v Koprivniku, g. Franceta Prežina, radolškega okrajnega šolskega svetovavca in posestnika v bohinjki Srednji vasi, g. učitelja Širco v Cirknem, g. Jožefa Klemenčiču, posestnika v gorenjih Šebreljah, i. dr.

Mej vami, v katerih sem bil posebno prijazen in zaupljivo sprejet, sem pozabil omeniti bohinjko Jireko in bohinjko Bistrico.

*) V predzadnjem podlistku (št. 3) na 2 str. 3 koloni (spalte) v 9 in 10 vrsti od zgora na mestu: „ker so pripovedovali pravljice i. t. p. reči o hudiču in sploh“ se mora brati: ker so pripovedovali pravljice i. t. p. reči hudiču, in da sploh. V zadnjem pa podlistku (št. 4) na 2 str. 3 koloni v 5 vrsti od zgora na mestu „memor“ se mora brati: ne smemo.

in podeljevati železniške koncesije, zamore učiniti močnu pritisk na odgovorno vlado in uplivati na njo, da ona resnično posluje v zmislu večine ljudstva in narodov, če tudi prezira čestokrat sklepe deželnih zborov, kakor se je dozdaj skoro zmerom godilo; a v taki zbornici bi morali sedeti taki poslanci, kateri imajo kakor angleški „comoners“ (ljudski zastopniki) zmoglost, resno voljo in so tako neodvisni, da ministrom lahko zobe pokažejo in jih silijo, da odstopijo, če ne uživajo več zaupanja ljudstva, ali, kar bi imelo enako biti, večine poslancev v parlamentu. A v Avstriji se še zmerom godi nasprotno; kajti čeravno ustavovredni štejejo sedanje ministerstvo k svoji stranki, to vendar naših ministrov ne moti svojo voljo izpeljati proti glasovom svoje lastne stranke s pomočjo svojih nasprotnikov, kakor se je to na prihod lani v delegacijah v Pešti zgodilo.

Nu, to pa je moralo tako priti in se bo pri nas še ponavljalo, če se pomisli, da je pri prenizki stopnji omike vseh avstrijskih narodov uže v navadnih okolščinah zagotovljeno lepo število sedežev v vsakem zastopu uradnikom in drugim odvisnim osobam, katero število se prav lahko po nenaravni prevlačnosti uradništva in penzijištva v nekaterih volilnih razredih in po prav očitnem pritisku pri volitvah na marsikaterem uradniku na lastno ali pa na korist svojega predpostavljenege na tak način pomnoži, da zamore vsako ministerstvo računati na prav lepo število njemu pokornih glasov, ker je opodiraneje takih poslancev, katerih osoda je v rokah ministrov, ravno tako nemogoče, kakor je nemogoča osobna svoboda brez neodvisnosti. (Konec prih.)

Dopisi.

V Gorici 4. februarja. [Izv. dop.] Kakor smo uže o arjem času poročali, je lani deželni odbor tržiški napel pravdo pri državni sodnji na Dunaji proti deželam kranjski, goriški in istrski za povračilo zastalnih stroškov za prihranjenega najdenca in porodnic v tamkajšnji porodnišnici od leta 1853. do 1. julija 1868., oziroma do 1. januarja 1865., ko so obveljale dotične državne postavbe, katere določujejo, kako se imajo taki stroški plačevati. Vsi trije toženi deželni odbori so se bili po svojih zastopnikih v konferenci 6. maja l. l. v Gorici dogovorili, kako se bodo v tej pravdi branili ogromnih bromen katera so žugala napovedane pravde naloziti dotičnim deželnim zalogom. Naši deželi je predlo za skupaj 38.124 gold. 4 kr., kranjski za 337.211 gl. 72 kr. in istrski za 55.577 gl. 77 kr.

Kočne obravnave so se vršile 29. in 30. januarja t. l. pred državno sodnijo na Dunaji. Trst je bil zastopan po danajskem advokatu dr. Grundu, Gorica po dr. Pajerju, Kranjsko po dr. Costi in Istra po nobenem, ker se je lahko zanašala, da bo pravda dobljena tudi za njo, ako zmagati uai dve toženi deželi.

V pondeljek 3. t. m. se je razglasila razsodba in deželnemu odboru goriškemu je došel še tisti dan ta-le telegram: „Vsled izvrstne brambe dr. Pajerja je državna sodnija po danes razglasi razsodbi o dvrgla tožbo tržiškega mesta proti goriškemu deželnemu odboru zastran 38.000 gl.“

Dosledno sta morala zmagati tudi kranjski in istrski odbor v tej zanimivi pravdi, ker juna je šlo za enake dolgove.

X.

Še popreje, ko sem se bil peljal v Tomino, sem obiskal Kanal, ter sem bil prav prijazno sprejet od tamošnjega pevškega društva. Tako tudi, ko sem šel nazaj iz Tomina v Gorico, sem se zastavil v Kanalu celi dan, — pa od mestnega dijalekta sem le malo izvedel, akoravno se ne morem ne zahvaliti meznarju iz Morske, Janezu Brlotu vulgo Siglonu, ki mi je rad pomagal v mojem opravilu.

Zanimiva za mene je bila novica, ja, ko sem se peljal iz Kanala v Tomino, so nekteri Kanalci govorili, da sem ruski agent — „šulmajster“, in da sem bil šel v Tomino z namenom, osnovati v tem kraju rusko šolo; menda rusko univerzo. Iz tega se razvidi, da Tomino mora imeti poseben kulturni pomen, ker za to, da bi osnovala ruska vlada šolsko propagando mej avstrijskimi Slovenci, si nij izbrala Ljubljane ali pa vsaj Gorice, ampak namreč Tomino. Tudi se iz tega razvidi, da se nekterim politikarjem dozdeva, da vsaka tuja vlada sme ravnati z avstrijskimi deželami, kakor ze svojim lastnim blagom.

XI.

Da bi en malo potolažil omikane Ajdovce in druge gospode na deželi, razzaljene s tem, da sem popisal golo resnico brez nobenega olepšanja, omenim sedaj nektera menaja od moje osebe, katera so se rodila ali v sami Gorici ali pa vsaj blizu tega znamenitega mesta.

Svojim obnašanjem v neki gospodski hiši zaslužil sem si pridevek „medveda“. „Bus je medved!“ — tako so razsodile omikane gospodičije —, in sicer ne zavoljo tega, da bi bil z njimi surov in grobijansk, ampak

Včerajšnji vladni list težaški „L. O. T.“ razpravlja važna vprašanja, katera imajo še priti letos v državnih zbornicah na Dunaji na vrsto. Mej drugimi poudarja tudi železnična vprašanja in sicer opazuje, da hoče vlada najpreje stareje načrte dognati in one, kateri so j-j boljši na srcu. Posebno se izrazuje o predelski črti, katera bi v zvezi z Avstrijo po najkrajši poti posredovala občevoje mej Tomino in konstantim jezerom in bi najbolje hasnila avstrijskim trgovskim in strateškim interesom. Kakor se more iz onega sestavka posneti, je trdna vladna volja, da se pred vsemi drugimi železničnimi vprašanji v državnem zboru reši ono zastran predelske črte. Tudi druge uradne in polauradne novine, meju njimi glasovita „N. F. Presse“ priobčujejo sem ter tija predogodne drobtinici o predelki železnici. Letos ali nikoli! S koncem tek. leta preteče osodepolni obrak, pogojen mej državo in dotičnim društvom, po katerem pade nerazrušljivi monopol v roke južne železnice.

Preteklo saboto smo plesali goriški mlado- in staroturki mirovni ples v naši čitalnici. Veselica je bila srajna in jasen dokaz, kako se ne smemo cepiti vsaj v socialnem življenju ne, ako hočemo Slovenci v prijazni Gorici prijetno ž žeti.

Iz Tomina 29. jan. [Izv. dop.] Veselica, katera je bila napravila tukajšnja čitalnica v pondeljek 27. t. m., bila je prav živahna, kajti udeležilo se je razen domačih dragih prijateljev čitalnice tudi nekaj zunanjih čestitih gostov. Beseda se je izvrševala po sledečem programu: 1. „Šta čutiš“ Jenkov zbor. 2. Predsednikov govor. (Govoril je o 12letni delalnosti tominske čitalnice) 3. Četverospjev „Česki spjev“. 4. Turjaška Rozamunda“ po Preširnu, deklamovala je gospica Marijčka Winkler-jeva. 4. „Moj gradič“, vamospev po Haslinger-ju peval je in spremljal na glasovirju gosp. Fajgl. 6. „Vrednost žen“ po Schillerju poslovenil Koseski, deklamovala je gospica Amalija Jug-ova. 7. „Kdo je mar“ po Ip-vcu, zbor.

Bodisi slavni pevci, bodisi gospod govornik, kakor tudi uže znane gospice deklamovalke, vsi so svojo nalogo izvrstno vršili; ali priznati moramo, da je vseh srčkan srček, t. j. gospica Marijčka Winkler-jeva se svojo deklamacijo največe navdušenost mej občinstvom vzbudila, in da so pevci s pesnijo „Kdo je mar“ skladatelju zares čast storili, kajti posebno izvrstno so jo peli.

Po končani tej besedi bil je navdušen ples, ki je proti koncu privabil še nekatere tako imenovane „neplesalce“ v svoj raj.

V Komnu 25. januarja. [Izv. dop.] Zadnji dopis v „Soči“: „V Komnu 17. jan. (Poslano)“ je imel na nekatere tukajšnje osebe dober upliv, virelo se jim je, kakor bi si hoteli sami sebi dobrikati, ker je neki znani tukajšnji gospod takó blagodušno njih krivico pokriti poskusil. A naj se čuje gledé dopisa: „Z goriškega Krasa“ v I. listu letošnje „Soče“ zvon na obojno plat! Nij le podpisani, nego so i drugi občinarji, kateri so z omenjenim dopisom popolnoma zadovoljni, ker govori golo resnico. Tak je — žalibog — položaj v naši zbornici!

Vedno je gojil podpisani misel, da se ne sme soditi v njej niti po prijaznosti, niti po sovraštvu, kar se v omenjenem zastopu uže dolgo časa v resnici godi;

vsled tega, ker sem bil pri njih nekoliko časa, pa se vendar nijsem nič menil z njimi o mestnih kvantah in čakolih. Kedor govori le resnoba, je „medved“. To sem si dovolil omeniti ne zaradi česa drugega, ampak le kakor izgled resnobne omike tukajšnjih gospodskih ženskih.

Nekteri iz celega mojega članka o ženskah (N. V. tega podlistka, št. I. „Soče“) so zastopili le toliko, da „tukajšnje ženske so krave.“ Drugi pa so zastopili to stvar en malo drugače, ter so izmislili za meje prav primeren in bistroumen pridevek „il protettore delle vacche.“ Ali nij res, da eno in drugo dokazuje le visoko razvitje uma in pameti?*)

Kakor v drugih krajih, tako sem tudi v Solkanu dobil nekoliko pripovedovalcev, da bi iz njih ust zapisaval tvarino za karakteristiko solkanskega dijalekta. Nekterim Solkančem to nij bilo prav ter so se prizadevali ovirati me, kolikor je mogoče, in namreč na ta način, da so začeli zabavljati nad nekterimi izmej pripovedovalcev, smejeti se jim, nazivati jih „prusar“, češ da služijo pruskemu (?) špijonu, i. t. d.

Pa kaj Solkan? Sij tudi v imenitnem mestu Gorici je jako malo ljudi, kateri so v stanu razumeti pravi namen mojih potovanj; se ve da vsled tega, ker skoro noben nij slisal nič podobnega od svojih spretnikov. Skoro nobeden nij slisal, da bi kdo hotel poznati in popisati neko reč, na primer dijalekte, le zaradi tega, da bi jo poznal. Skoro nobeden nij slisal, da bi kakošna vlada trošila denar na podobne stvari. Skoro nobeden nij slisal, da je, na primer, dunajska

*) G. profesor nam ne bode zameril, če k tej izjavi tudi mi svojo opomenimo. Nam se zdi, da g. profesor neudolžno šalo premalo loči od resnobnega izreka tako, da kak dovtip ali kako satirno opazko za resnico jemlje in po tam naopacno sklepa i sodi. URED.

nego stvar samo treba si predočiti i osobnosti popolnoma prezreti. Gledé na to tedaj i ker se nijsem hotel udati tujcu, kakor drugi, i dalje sprevidel, da ne spravim večine svojih tovaruše s krive poti na pravo, — sem obesil uže 22. aagusta 1872. občinsko oborništvo — na klin.

Gotovo bode gledé na razmere vsak moje postopanje odobril; kajti uže takrat sem slutil, kaj nameravajo komenski očetje; i nijsem se varal. Kovali so tožbe; a nijso jim nikakor v čast; dokazala se je njih netemeljitost. Dobili so, kar so iskali, — dolge nosove!

Pri enem neke trojice, katera je imela v onih tožbah glavne rolo, se zbirajo „servilisti“ pred vsako sejo, da potukaj, ma o v . . . Pa saj se ve, kam. To se godi tudi po sejah, ker se dot čniki pri takem bratovskem (l) njeđauji užejajo! Kličem jim prijateljski: pozor! — Kajti ljudstvo misli, da se to godi za njegove trde žulje!

Opozorujem Vas i iz drugega uzroka; dobro vest, kaj se človeku lahko prigodi, kedar je v gorenjem nadstropji stvar malo v neredu; pazite torej, da se Vam ne pripeti, kakor onima dvema, katera sta pri neki priložnosti pete odnesla z besedami: „Bežva, noter je berič!“ I „noter“ so bili možaki — poštenjaki; znamenje tedaj, da sta bila možaka čez mero vesela! Sicer pa se znata dotičn-ka javiti, in ako bi se to zgodilo, naj izvolita i pristaviti, kedo je bil oni „berič“.

Oljavljam to iz gole ljubezni, želé, da bi objava dober sad obrodila! J. K.

Iz Ljubljane 24. jan. [Izv. dop.] Da ne bodo s teboj, draga „Soča“, nezadovoljni ljudje ti očitali, da si prelokalna, namenil sem se ti iz središča Slovenije sem ter tija poročati kake zanimive vesti.

Moj namen nij, da bi si s tem kako častno mesto na časnikarskem polji iskal, vodilo pri mojih dopisih bo-de: milim mi Primorcem naznanjati, kaj menijo o njih sosedni jim Kranjci, kake prednosti ima kranjsko ljudstvo pred primorakim i na kakem polji narodnega izobraževanja so bolj napredovali Primorci od Kranjcev. Naloga sama na sebi nij bo še precej težavna, ali tvarina mi gotovo ne bo pošla, posebno pa zdaj, ko se v vsakem malem kotiču politikuje.

Za danes pa naj zadostuje, če opomenim le nekatere zanimivosti, ki je sem doživel v tem kratkem času mojega bivanja v Ljubljani. Bil sem namreč uže pri dveh gledališnih predstavah slovenskih. V tej zadevi morem uže zelo zadovoljen povedati, da je slovensko dramatično društvo vsega spoštovanja in vse hvale vredno.

Saj vendar zagleda človek na odru igralne moči, ki so sposobne za gledališča v vsakem mestu. O g. Nollu-ju je vsaka beseda bez potrebe, ravno tako o gospe Odjevi. Kar pa g. Kaje zelj-a zadevlja, no ta je pa res komik, da mu ga daleč okrog nij para.

Ravno tako izvrševajo tudi druge igralne moči svoje naloge na občno zadovoljnost. Gospa Valenta-Brusova dopada se svojim priljubljenim vedenjem, gospodičina Jamnikova je na olru lepa prikazen, gospodičina Podkrajšekova se pa prikapi opazovalcu se svojo milo izreko. Tudi gospod Koceli je svojim nalogam navadno kos, ravno tako je njegova izreka kaj lahko umevna; ne pa pri družih gospodih tako. Njihova hitra, čestokrat neumevna izreka ne uzroči nič kaj dobrega vtisa na poslušalca.

akademija znanstev poslala l. 1852 na stroške avstrijske vlade znamenitega nemškega jezikoslovca in tačas profesorja pragske univerze, Augusta Schleicher-ja v izhodno Prusijo, da bi tam izštudiral na mestu litavski jezik. Skoro nobeden nij slisal o raznih družih učenih in učenih ekspedcijah, ki so šli v razne kraje pozemlja na stroške te ali one vlade, da bi v teh krajih iziskovali in popisavali ali prirodu ali pa ljudi, posebno v jezikoslovnem in narodopisnem (ethnografičnem) obziru.**)

Tako tudi nijso polobne baže goriški gospodje v stanu razumeti, kaj j-z prav za prav hočem, ter so si v samein začetku mojega tu prebivanja izmislili, da moram biti špijon, in sicer najbrže pruski špijon. To pa, kar sem pravil, da sem profesor iz Rusije i. t. p. se je, po mnenju teh gospodov, govorilo le nalašč, da bi na ta način prikriil pravi namen mojega rogoviljenja. Ravno takó da bi prikriil moj resnični značaj, so me bili dali Prusi učiti popreje poljsko in rusko ter so mi priskrbeli ruski pas; kajti povsod je znana prebrisanost in dovršenost pruskega špijonstva.

Stoprv v zadnjih mesecih so globokomiselni goriški politikarji me naredili ruskega špijona. To mnenje je izraženo mej drugim v onem goriškem dopisu „Triester Zeitung“, kder se govori o ruskih vohunih (russische Späher) (N. 287 l. 1872). Vem tudi iz gotovega vira, da so celó dotične oblastije blagovolile žrtvovati meni svojo posebno pazljivost in se skrbno brigati za mojo osebo.

***) Se ve, da vse to velja o Neslovincih, ki prebivajo v Gorici, kajti to mora učeni g. profesor priznati, da smo ga tukajšnji Slovenci s velikim veseljem sprejeli in ga v njegovem anastvenem početju drage volje in srčno radi podpirali. URED.

Neki gospod mi je rekel da mi je izreka zategadel kedaj čudna i neumevna, ker nijsem se privajen ljubljanskemu dijalektu. Jaz pa menim, da ta njegov izgovor nij kaj merodajen, kajti na javnem slovu, odru, se ne sme nikakor upotrebljati samo kakemu kaju posebna izreka (razen ča naloga tako zahteva); tam naj se govori pravilno, razločno i ostro, naj se rabijo govorila, to je moje mnenje. Sicer pa ostanejo pri vsem tem nekateri gospodje vendar izvrstni igralci, koje naj bog še mnogo let poživi na čast ljubljanskemu dramatičnemu društvu.

S Koroškega 26. jan. [Izv. dop.] Ker mevim, da je dobro, ako Primorci in posebno goriški Slovenci tudi tu in tam kaj pozvedo iz Gorotana, ko se sedaj oni posebno tudi zaradi tega za Koroško brigati morajo, ker so njih sinovi večidel pri tako imenovanemu koroškemu polku Maročiči, hočem danes nekaj o tukajšnjih novicah pisati.

V tem, ko imate Vi na Goriškem pri letošnji zimi uže prve pričetke spomladi, nas je na novič zopet snežena odeja pokrila. Kakor se tukaj sploh trdi, hoče se le sedaj prava zima pričeti. Ako se to uresniči, nij ravno posebne žalosti po deželi, boje se pa deželani in to posebno v zališki dolini, da bi potem zopet kakšna povodenj nastala. Uže prva povodenj je strašne nasledke imela. Akravno se po celej deželi denar nabira za oškodovane, vendar nobeden do dobrega zaceliti ne more groznih ran, katera je velikanska, nesrečenosna povodenj usekala posebno gornji Koroški od Beljaka naprej.

Kar se tiče koroškega polka, je zdaj vpeljan tudi slovenski jezik kot regimentni, ker se je očitno dokazalo, da je več nego 20 odstotkov Slovencev pri njem. Pričeli so se uže posamezni častniki učiti slovenski jezik. V Celovcu jih nek. la. podučuje po celem Primorju slavnoznanec Solkanec, sloveči pisatelj na vojaškem polju, gospod stotnik A. Komelj, katerega zamore v resnici vsak Solkanec s posebnim ponosom svojega imenovati. Ta čestiti možak nam naj bode vzgled. Mimo tega, da on zelo natančno spolunje vojaško dolžnosti, da čez vse ravno svoj stan ljubi in mu vsestransko čast dela, trudi se tudi duševno pomoči našemu narodu po vojaških spisih v domačem jeziku. Da se tako lepo vedenje povsod čisla, dokaz nam so pohvalna pisma, ki jih je dobil in jih še dobiva od najvišjih osob. Slovenci smo gotovo tudi v tem smislu velik korak storili, ker se je naš materni jezik vendar le po hudi borbi pripoznal kot drugi regimentni jezik. Vsaki častnik, ki slušbuje pri takem polku in ne more dokazati, da je zmožen slovenskega jezika, se nekda preide pri dotičnem avanziranju. Gotovo bode tudi prostak rajši služil, ako vidi, da se čisla njegov jezik, da ga govore častniki, da dobiva poduk v njemu najbolj priljubljenem domačem jeziku. To vse je le v napredek in korist našega vojaštva.

Da smo to dosegli, smo veselji in hvaležni ali žalilo bi nas, ko bi nam ovi biser zopet odtegniti hoteli. Sliši se namreč tu in tam, da menijo nekateri merodajni gospodje dokazati, da nij več 20% temuč le kakih 17%. Ako se jim to posreči, hočejo potem zopet odvreči slovenski jezik, ker, kakor pravijo, vsak Slovenec in posebno bistri Goričani razumejo nemški in se jeziku privadilo, če so le nekaj tednov pri vojakih. Res je to, da se Slovenci hitro navadi druge jezike in da skoraj večidel, ako se je izšolal boljše govori nemški nego Nemško-avstrijanec, ali to še nij dokaz, da se naj ravna z maternim jezikom kakor s kravami. Beseda govorjena po domače, se bolj ukorenini v vojakovih prsih, nego v tujem jeziku. Bati se pa v tem trenutku še nij treba takega manevra, ker bi bilo gotovo nemogoče dokazati, da nij najmanje 20% slovenskih. To bi se le tačas moglo, če bi se ločila naša podnarečja in bi se eden pripisal k „tominskemu“ jeziku, drugi k „vipavskemu“, tretji k „winilisch“ itd.

Sedaj še nekaj. Kako je vendar to, da se vi na Goriškem ne skupite, da bi si napravili lastne domače založnice in posojilnice? Saj vendar vedno čujete, kako so se pričele naše posojilnice na Koroškem, katerim se hoče s časom še marsikatera sestrice pridružiti. Pri vas je to še bolj lahko, nego na Koroškem. Na delo torej, saj se to pravi stebri ohranitve naše narodnosti. Delovanje nij kaj posebno „kuštavo“ in zapleteno, da je le pri vsakem takem zavodu eden v takih zadevah izveden mož in drugi „bistro glave“ in vse ide. Ako hočete po držli, kjer nameravate kako založnico in posojilnico ustanoviti, kaj bolj natančnega ob osnovi pozvediti, obrnite se do odbor. št. Jakopske (zgoraj Rož) ali pa Bistriške (v zališki dolini) posojilnice, ki vam bode gotovo s potrebnim podukom radostno postregel.)*

Iz Prage 22. jan. [Izv. dop.] (V-r) Po nekolikem počivanji v javni narodni politiki se na Českem mej

*) Kakor vam mora biti po „Soči“ znano, poskusila se je taka založna za Goriško in bile so glavne točke pravil napisane tudi v „Soči“ list 1.2. 1872. Vse je uže pripravljeno bilo in osnoval se je tudi osnovalni komite; a nekateri gospodje so tega mnenja, da potakamo, dokler ne bo potrjena „občna banka ljubljanska“, katera bo imela pravico po deželi založne napravljati, ker bo pod takim pokroviteljstvom reč uspešna in z večim zaupanjem sprejeta. URED.

ljudstvom novo živahno življenje pričinja. Temu se nij čuditi, ali posebnih uzrokov v narodu samem iskati; eno je kar narodni sila, da se v novič polasti vseh postavnih sredstev, ter se uhrabri do gotove, čeravno še morebiti daljne zmage; boj zoper neposrednoje volitve v državni zbor. Nekolk dunajskih in njim sorodnih nemških širokoustrežev je uže dolgo pripravljalo kosilce, katero boče ravno te dni postaviti pred nemške avstrijske narode, kot večno in najslajšo jed. Toliko, predno povem, kako se na Českem celo ljudstvo pripravlja na ta velikanski obed. Jedva je točen, kar so se najodlični in zanesljivi zastopniki českega naroda zbrali v posvet, kako bi se uprli nameram centralizujučih ustavovercev. Jedernate in kratke so besede, na katerih podlagi so možje zaključili svoj svet: Nj. Veličanstvo kot cesar in kralj avstrijskih narodov se prosi, da odstrani ljudi od mirodajnega in vodečega svojega prestola, ki so ne samo enega naroda, a celo samo nekaterih pristrancev zastopniki in odvetniki, ter da si pozove pravične moče in zastopnike vseh narodov v svoj svet, ako če, da se ohrani in ne oskruni sveto staro pravo!

Poglejmo, kako se česki narod proti tej izjavi drži.

Od vseh stranij Česke se javljajo pristopi k zaključku v prošnji na cesarja, a pravo navdušenje se vidi stoprv v glavnem mestu v Pragi, kot naravnem središču. Tu ima skoro vsaka ulica svojo, nalašč zato ustanovljeno pisarnico, kder se meščani oglašajo ter priznavajo važnost peticije na cesarja upravljene, z druge strani pa proteči moment nemških nakan najodločnije obsodujejo. Učeda se mladež na visokih šolah vsak dan v poslopje svojega društva: akademicky spolek, podpisujejo priznavanje na omenjeno peticijo. Preko 1300 visokošolcev pražkih bode očitno izreklo zaničljivost podvzetja sedanjih vodnikov našega cesarstva. To samo na sebi za sedaj nijma nobene važne pomene; ali, če se pomisli, da je baš mej temi bodeče srede in nesreče narodove treba iskati, mi nobeden spraveden človek važnosti teh podpisov ne more oporekati. Vpraša se: kako dolgo pojde še tako? Mera, s katero nam vedno merijo, se mora enkrat izprazniti!

Kaj pa pri nas doma? Čital sem danes telegram v „Politiki“, da opominja i „Slov. Narod“ na slično delo Slovence, kar počinjajo Čehi proti volitvam. To je hvalevredno, lepo; da bi le Slovenci res tako močato stopili na noge, kakor Čehi.

Politični pregled.

V državnem zboru se zdaj pretresuje postava zaradi zvišanja plača nižjim in visokim uradnikom; najnižji uradniki dobe po vladnem načrtu 500, 600, 700 gld. letne stalne plače in poboljška po 100, 150 do 200 gld., v boljši primeri se bodo porastla plača višjim uradnikom; le na profesorje se nij mislilo, suplent bo moral še zmerom za letnih 480 gold. mladino podučevati ter še pripravljati za važni poklic in profesor bo uže blizo penzije, kadar dobi 2000 gld. letne plače; do tiste dobe pa bo moral gledati, kako bo shajal z rodbino, in vendar se mora profesor največ učiti in ima prvi poklic v civilizirani državi. Kako se bo z veseljem poprijel svojega poklica, če vidi, da človek, ki si je malo glavo belil z nenjem poprej do boljsega stanja dospel, nego on. Nasledek bo, da se bo zmanjšalo število pravih profesorjev in da to zmerom treba nadomestiti profesorska mesta z ničlami, kakor se to dozdej godi. Koliko koristi bode za napredek iz tacega počenjenja, si lahko vsakdo misli. Mi smo sicer zato, da se nižjim uradnikom zboljšajo plače, a naj se vse ne nakupiči samo visokim zverinam, kakor navadno, in naj se v prvi vrsti misli na omikovalce narodov.

Tudi je prišla pred drž. zbor osnova postave zaradi eksekutivnega pridržka plače delalcem; sklepa še nij bilo o tem; a na vsak način bi moralo vestno in modro zakonodavstvo to eksekucijo tako omejiti, da se ubozeza delalca ne izda odrtniku, ampak da se mu lahko ustavi samo tisti del plače, katero nij njemu in družini neobhodno potreben za živež.

Načrt postave o volilni reformi se je nekda predložil Cesarju v potrditev in sliši se, da bo Cesar najbrže dovolil, da se ta postava predloži drž. zboru še v tej sesiji, saj oficijozni listi to trdijo in se veselje. Da bi ministerstvo vjelo Poljake, je poklicalo na Dunaj gališkega namestnika, grofa Goluchovskega, kateremu se pa menda ne bo posrečilo pregovoriti Poljake. Tudi ministerstvo straši Poljake s tem, da bo volilna reforma brez njih sprejeta še zadostno večino. Ministerstvo namreč zopet računi

na poslance južnih dežel, katere love na vse le mogoče načine. Pa dozdej se mu nij še posrečilo uloviti ne Dalmatince, ne Istrijanov, in Tržčanov, in kakor se sliši, še na Črnetu ne more več računati (da bi bilo le res); samo grof Coronini je nekda pridobljen, čemur se ne čudimo, ker predobro poznamo politično mnenje našega dež. glavarja in njegove zveze z ustavoverci.

Nekteri ruski listi pišejo za volilno reformo, najbrže iz tistega namena, kakor se je veselje naši Italijanissimi, kateri jo pozdravljajo kot en korak naprej proti propadu Avstrije.

Na Českem vlada vedno silnejši postopa, prepovedala je vse tabore in posameznim Českim srenjam žuga z vojaki. Bravo! le naprej! Kmalo bo Česko postalo to, kar je bilo o svojem času ruško Poljsko pod vladanjem silovitega Berg-a, silo zatiran narod, pomilovan po vsej civilizirani Evropi.

Vprašanje zarad Kive še zmerom daje mnogo gradiva časnikom celega sveta; „Neue freie Presse“ tudi Avstrijo opominja, da naj bode pripravljena in se ozira po zaveznikih, pa ne najde družega zaveznika nego Turka.

Turška vlada se pa neustrašljivo napravlja za boj v Kivi, ne boječa se angleških žuganj po časnikih. Ruski general Černajev je spisal brošuro, v kateri svetuje vladi, da se brž ko brž polasti cele srednje Azije. Morda nastane boj mej Rusijo in Anglijo; a zadnja se bo reč dvakrat premislila, ker Angleži trezno računijo.

Vojvoda Gramont še zmerom objavlja tajne pogovore mej Avstrijo in Francosko pred vojsko l. 1870. in se sklicuje celo na spričevanje našega cesarja in nadvojvode Albrecht-a; pri tej priliki pa tudi ošteva Andrassy-ja ter ga svari, da naj ne igra se Slovani, ker Avstrija meji na ushod in mihaštri so le od danes do jutri. Na Francoskem zdaj Slovane vse več v poštev jemljejo, kakor nekda, kar je dobro znamenje.

Razne vesti.

(Predelna železnica) pride v tej sesiji drž. zbora na dnevni red in je skoro gotovo, da bo sprejeta, ker se o loški črti še govori ne. Baron Scrinzi iz Trata je stavil v gospodski hiši te dni predlog, nitičnosti zarad predelske železnice, kateri predlog je bil sprejet. Dež. poslanec in c. k. svetovalec, gosp. Anton Gorjup je sestavil v imenu dež. odbora izvrstno brošuro, katera se bo razdelila mej drž. poslance, in kateri je tako jasno dokazal važnost in potrebo predelske železnice za goriško deželo in celo državo, da mu temeljitih dokazov nij mogoče pobijati. Morda prihodnjič kaj o tem.

(Popravek.) V članku predzadnjega lista „Nij vse zlato, kar se sveti“ se ima glasiti 11 vrsta od zdolaj v tretji koloni: „državnega nepokritega dolga (bankovcev) je uže sedaj čez 400 milijonov“, ne pa državnega dolga je uže sedaj 400 milijonov, ker vsega državnega dolga je blizo 4000 milijonov.

(Vabilo) k veliki besedi, ki jo napravi Vipavska čitalnica združena s Sokolom v čitalnični dvorani dne 9. febr. 1873. na čast Val. Vodniku. Program: 1. „Mili kraj“, zbor, zložil Nedved. 2. Slavaostni govor. 3. Romanca iz opere „das Nachtlager von Granada“. Samospev za prvi tenor z glasoviro. 4. Deklamacija. 5. „Kdo je mar?“ Velik moški zbor se samospevi in glasoviro, zložil Ipavec. 6. Igra „Zupanova Micika.“ Po besedi veliki ples z vojaško godbo. Odbor.

(Petitija do cesarja) proti direktnim volitvam katera se podpisuje po vsem Slovenskem, se glasi takole:

Vaše ces. kr. apostolsko Veličanstvo! Najmilostivejši cesar in gospod! S pravim veseljem in živo hvaležnostjo so Najvišjemu prestolu zvesto udani avstrijski narodi spomensko besede Vašega c. kr. apostolskega Veličanstva čuli: Naredite mir meji mojimi nrodi!

Upali smo, da se bo de to uzvišeno odločenje tem preje izpolnilo, ker je Vaše Veličanstvo izvolilo pozvati v svetovništvo najviše krone take mož, katerim je bil lepi nalog dan, pomirjenje mej narodi in deželami habsburške monarhije doseči.

Pričakovati smo smeli to tem preje, ker spoznavamo v diplomu od 20. oktobra 1860, katero je Vaše Veličanstvo kot nepreklicljiv državni zakon slovesno proglasilo zagotovljeno podlog o nege obnovljenja avstrijskega cesarstva, v katerega okvirjih bi vsi stoletja skupaj živeči narodi, varovaje svoje narodne in zgodovinske pravice, razvijali se veselo in povzdignili skupna avstrijska domovina do moči, ki je njenega visocega poklica vredna.

Obzalujemo pak, da moramo Vašemu Veličanstvu izpovedati, da se ta naša lojalna upanja nijšo izpolnila, temuč da se je pod sedanjo vlado Vašega Veličanstva moč in veljavo države slabeči

razpor se ponovno. A naravnost nepregledno daleč bi ta razpor posegel, ako bi se izvršile zadnje dni priobčene namere o državnem avstrijskem zastopu, kakoršne ima ena posamezna stranka naše velike domovine namere, ki potrjeno pravo deželnih zborov uničujejo - ravnopravnost avstrijskih narodov na korist one stranke škodujejo, in utrjujejo absolutno gospodstvo ene manjšine nad vsemi narodi in strankami, ki ne spadajo k tej posamezni stranki.

Slovenski narod, čigar sinovi so v neprestani zvestobi in udanosti za Najvišji prestol Vašega Veličanstva v tolikih bitkah navdušeno in pogumno krvaveli, ob mirnem času pa vselej zvesto svoje državljanske dolžnosti izpolnjevali, ne more se sprijazniti s takimi namerami, tem manj, ker je jasno, da imajo ta cilj, avstrijskim Slovanom najvažnejše državljanske pravo kratiti, namreč pravo pristojnega in pravičnega parlamentarnega zastopstva.

Ta krivica bi pa Slovence tem huje zadela, ker po namerani volilni reformi bi imel pol drug milijon broječi slovenski narod s komaj dvanajsetimi poslanci zastopan biti!

Vaše Veličanstvo! Vedno zvesti slovenski narod je živo prepričan, da očetovsko srce njegovega blagega in pravičnega cesarja vse narode in plemena z enako ljubeznijo objemlje. Iz tega trdnega prepričanja gledajo narodi s tem večjim zaupanjem k Vašemu Veličanstvu, ker hodejo ono protečo nevarnost odvrniti, ki je izražena v Vašem Veličanstvu uže izročeni adresi českega naroda, da bi se s to nameravano volilno reformo „dejanstvene razmere ustvarile, katere bi celo posredujoči oblasti Vašega Veličanstva zaviro delati mogle.“

Vaše Veličanstvo!
V tem resnem času stopamo pred posvečeni prestol Vašega Veličanstva s spoštljivo prošnjo: najizvoli Vaše Veličanstvo vsled svoje vladarske oblasti ustaviti to ravnanje na pogubonosnem potu, in v svetovalstvo Najvišje krone može poklicati, ki bodo na podlagi polne ravnopravnosti zaželeno spravo mej narodi in deželami uresničili.

Bog ohrani, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!
Ta peticija se bode podpisovala tudi po Goriškem; pošlje se v ta namen po vseh čitalnicah, županijah in v Gorici bode razgrnena v sobi političnega društva „Soča“ v čitalnici goriški. Kedor se hoče tedaj podpisati, naj se oglasi v dotičnih krajih. Naj ne zamudi noben Slovenec pridružiti se tej peticiji, tako važni za obstanek našega naroda in naše države.

(„Soča-guedelle.“) katero je po lepomislu g. Fr. Ferilje lithographovala Zajčeva tiskarnica v Gorici, se po 60 soldov dobiva pri skladatelju g. F. Blaschke-ju v Gorici v mesarski ulici št. 415. To naznanjamo našim društvom in gospodi musikantom, da si jo precej lahko preskrbé in se ta predpust pri plesnih veselicah porabijo. Prihodnjic več o njej.

(Čudna prikazen.) Te dni je padal sneg okoli in okoli Gorice, a v mesto se nij upal, vsi hribi in holmci v okolici se v beli obleki lesketajo, med tem ko se v Gorici občinstvo kakor navadno po ulicah sprehaja in; petjo sedi k večemu kaka stara mamica. Štandžci so prinesli uže letošnjega krompirja na prodaj in špargeljne bomo letos tudi najbeže uže aprila meseca jeli. Ali nij fletno v Gorici?

(Tominska čitalnica) napravi 12. t. m. veliki ples, pri katerem bo sviral po Goriškem uže slavno znani vojaški septet.

(Dobri uspeh.) Kakor smo zvedeli, je našel naš svet v 4. številu „Soče“, da naj se po Slovenskem napravljajo domača igralna društva, uže našel odmev: v Kanalu se je osnovalo tako društvo, katero uže zdaj šteje 25 društvenikov, katerih vsak bode plačeval skoz 2 leti po 4 gld. na mesec. Le naprej tako; v Tominu, Ajdovščini, Sežani in Komrnu bi menda tudi tako društvo mogoče bilo.

(V Zlatih) bivajoči slovenski studentje in studentinje so sv. Silvestra večer, kakor posnamemo iz privatnega pisma, prav lepo in „gemüthlich“ obhajali. Rusi in Rusinje so napravili ples, katerega so se udeležili samo studentje — možkega in ženskega spola. Sama mladina, ni mater ni očetov! Vse tako naravno, tako familjarno in vendar spodobno, nič lišpa, nič siljenega, nobene koketerije! Ples so se udeležili tudi nekteri Hrvati, mnogo Srbov in nekaj lepih prih Srbkinj. Opazil sem tudi, tako nam piše naši prijatelj, kacega Rumuna in Poljaka. Govorilo se je rusko in francosko, nemški so nas redko kedaj nagovarjali. Jedlo, pilo, kadilo se je po volji celo v sobani, kder so plesali. Ne vem kedo je več tabake skadal, možki ali gospodične! Klasična je bila o polnoči večerja. Buffet je bil prepoln, nekliko jih je sedelo, a le malo drugi so stali s krožnikom v roki — bilo nas je kacic 80, ali se v kak kotichek vsedli; kder je le bilo prostora bodi si v dvorani ali na galeriji. Napilo se je novemu letu, pelo, in potem zopet plesalo. Plesah so zdaj skoraj samo narodne plesne in tudi Srbi so poskusili kolo plesati. Vmes so se pele narodne in tudi mi Jugoslovani nijmo zaostali. Kaj bi bili peli, če ne našega „Napreja“? A ne vem, kako bi nam bilo šlo, ko ne bi nam bile naše Srbkinje pomagale! Gotovo so one mnogo pripomogle, da so nam Rusi tako navdušeno plesali. Bil je republikanski večer!

(Zvon), dva centa težak, se je ukradel 5. t. m. po noči iz zvonika sv. Lovrenca, v Zalovščah pri Dornbergu.

Poziv:

Mislilo se je, da bo Simon-Jenkov spomenik ob vseh Svetih l. 1872. izgotovljen in postavljen.

Obljubo pa imamo sedaj, da ga radoljški podobar g. Ivan Vurnik izdelal do prihodnje velike noči ter o binkoštnem času postavi.

Spomenik ne bo Preširnovemu enak. Za pol sežnja bo še viši od Preširnovega in zlog mu bo bizantinsk.

Denarja za spomenik nemamo še zadosta. Zato prosimo darežljivih Slovencev iz vseh pokrajin bratovske pripomoči; sl. uredništva naših listov pa uljudne podpore. Doneski naj se blagovolijo pošiljati do denarničarja za Simon-Jenkov spomenik, g. Ferdinandu Sajevcu, trgovcu v Kranji.

V Kranji 27. januarja 1873.

Odbor za Simona Jenka spomenik.

Zahvala.

Za bolno mater Simona Jenka smo dobivali skoraj da iz vseh stranij Slovenskega prijazne pripomoči.

Prejeli pa smo:
Od visokorodnega g. barona Anton Zoisa . fl. 10. —
„ g. dr. Razlaga „ 3. —
„ g. prof. Iv. Jesenka iz Trsta „ 2. —
Po sl. uredništvu lista „Soča“ „ 7. —
Po g. prof. Ivanu Zupan-u iz Reke: Gg. Greg. Blaž fl. 2, Fr. Blaž fl. 2, prof. A. Mazek fl. 1 in prof. Ivan Zupan fl. 1. Skupaj 6. —
Po g. Lambertu Einspieler-ju iz Celovca 10. —
Po g. prof. M. Pieteršnik-u iz Ljubljane: Gg. dr. Costa 2 fl., prof. Vavru 1 fl., prof. Žakelj 4 fl., prof. Kandernal 1 fl., dr. Pokljukar 1 fl., g. Barbo 2 fl., poslanec Tavčar 1 fl., poslanec Rudež 2 fl., poslanec Pintar 1 fl., stenograf Tanšek 1 fl. in prof. Pieteršnik 2 fl. Skupaj 15. —
Po kameniškem rodoljubu: Gospé Marija Karolnikova 1 fl., Alojzija Milohojca 50 kr., Marija Podrekarjeva 1 fl., Ivana Grašekova 1 fl. in gospica Anka 50 kr. Gg. dr. Samec 1 fl. Iv. Murnik 60 kr., Anton Janežič 1 fl., Ivan Klauer 30 kr., 3 neimenovani 90 kr., in neimenovan 50 kr. Skupaj 9.70
Iz Kranja: Gg. Drag. Šavnik 2 fl., Leop. Jurgovič 1 fl., Ferd. Sajevec 1 fl., dr. Meneinger 3 fl., M. Pirc 1 fl., Karol Pec 1 fl., Iv. Reš 1 fl., A. Mežnarec 1 fl. in T. Zupan 3 fl. 12. —
Skupaj fl. 74.70

Podpisani odbor je poslal svojega sočlana do bolne matere, da jej je osobno vročil navedeni znesek 74 fl. 70 kr. ter si pustil prejem pismeno potrditi.

Pri prejemi tolike podpore je pesnikova mati prosila vsem Vam, blagodušni daritelji, poročiti srčno zahvalo z besedami: „Sedaj imam pa dosta denarja do smrti!“

Mili rodoljubi! Ginenega srca se Vam zahvaljujemo v materinega imenu. Storili ste lepo delo, kajti ko ste se matere spominjali, častili ste neumrlega pesnika Simona Jenka.

V Kranji 27. januarja 1873.

Odbor za Simona Jenka spomenik.

Poslano.

Našemu g. poštarju! Vsled Vašega poslanega od 16. t. m. v 3. številu „Soče“, v katerem ste sebe skušali i Vaše nemško uradovanje opravičiti, prisiljen sem plitvo Vaše opravičevanje polno neresnice pojasniti. Rad bi molčal, pa ne morem i ne smem, ker tu se resnici naravnost bije v obraz.

Vi pravite gospodine, da so redki dopisi iz Cirknega vselej tendenciozni, da jezo, nezlogo in občno nevoljo vzbujajo, pa „da dopisnikove očali, katerimi opazuje atome v naših uradnih, povečavajo reči ti-sočerno, nego se v istini nahajajo.“

Prašam Vas, kakošno nezlogo delajo dopisi iz Cirknega mej občinstvom? Je-li greh, če se naši nasprotniki, nam nepravilni nemčurji grajajo, če se njihova dejava bčajo?

Verujem, da jim nedé dobro, ako njihova postopanja svet izpozna, ako se resnica o njih pové; saj resnica oči kolje! Veritas odium parit. Prav pri naši c. k. sodniji i davkariji je toliko gujlega i nerednega, da jedva čakamo, da „Soča“ našo občino i sodnijo na rešeto dene pa jo dobro zrešeta! To le mimo grede!

Da bi Vas hotel prejšnji dopisnik kot iznejevernika „majke Slave“ javno črnti i opravljati, to nij mogoče; ker ste bili zmerom naš nasprotnik. To ste pokazali s tem, da ste čitalnico, ko je bila še v Vaši hiši črnti i jej zapreke stavili, zmerjajoč njene uže i hoteč (se ve da brez pravega uzroka) ukazati, da naj iztrebimo v dveh dnevih čitalnico sobo, zavrnuvši nas v nekov hram, kajti tam bi bil po Vašem menenji sposoben prostor čitalnici!

Istina je, da ste uže dve leti poštar, a tudi uže

dve leti naš odločen nasprotnik; da pa nijste imeli priložnosti v dveh celih letih zameniti nemški poštni napis s slovenskim, to nij res, kajti bil je uže več nego enkrat v tem časi ta ali oni slikar v Cirknem i taisti, kateri Vam je okusno naslikal podobo presvitlega cesarja, imel bi gotovo tudi poštno tablo dobro preobraziti, ako bi Vi imeli le resno voljo!

Na to, da je Vaše uradovanje od novega leta sem čisto slov., Vas lahko zavrnem, kajti kako je mogoče, da človek ki niti za silo ne zna slov. pisati, bi m gel čisto slov. uredovati? Kar se pa tiče Vaše učenosti, no, o tem bi se dalo marsikaj reči! Nemško le za silo lomite, tako da človeka ušesa bo'é, ako Vas slšiši.

Pa kako kažete rad to Vaše znanje pred vsakim malo izobraženim, posebno pa, ako je še malo nemčurske barve! Kaj pa še Vaša slovenska pisava! To ti je zlog, to so ti originalni stavki, lepe besede (!), da je nijsi še nikoli v svojem življenji čital! Črnetov zlog je je senca tej pisavi našega „učnega“ poštarja!

Konečno vprašate prav naivno: „zakaj da c. k. sodnija i davkarija ne uredujete v slovensčini i kaj pa še slavno županstvo!“ Gospodine! pomežite preje pred svojim pragom!

Slavnega našega skoz i skoz narodnega, pa vrlega županstva nij treba črnti i nezlogo sejati, nego vzemite si ga v vzgled!

Gospoda pa, kateri Vam je poslano skoval, prav dobrosrčno opomenim, da nij se vendar uže enkrat domisli svoje obljube, katero nam je pred svojim prihodom delal, kajti s takim „lekom“, kakoršno je Vaše poslano, se ne zdravi zaspala (?) čitalnica.

V Cirknem 20. januarja 1871.

Soški dopisnik Nr. 11.

Poslano.

(Glej št. 42. in 49. „Soče“ l. 1872. in št. 4. leta 1873.)

Prof. Fr. Levce mi je izročil veliko narodnih pesnij, zapisanih od nekterih dijakov goriškega gimnazija po tominski in kobaridski okolici, pa na Krasu. Imen teh dijakov ne morem omeniti, ker to bi jim znalo škodovati: kajti nekterim gospodom nij všeč, da mladina dela tudi neodvisno od šole, ker ti ljudje bi radi ustavliali vsako samostalno gibanje mladih umov. Samo to si dovolim izreči, da sem moral posebno občudovati eno zbirko, zapisano na Krasu popolnoma znanstveno in vsled tega imajočo veliko vrednost tudi za jezikoslovce. Nabiratelj drugih zbirek nijso toliko pazili na jezikoslovno natančnost ter so zapisali pesni ne v dijalektu, ampak prevladno v literarnem slovenskem jeziku.

Vrhu tega mi je g. Ržen spet poslal več pravljic, vraž, pesnij in ugank v cirkljanskem dijalektu ter zraven en nadpis iz bukoveškega pokopališča. Mej pravljicami je nekoliko, zapisanih v dijalektu od 13. letnega šolca v Cirknem, Franja Mavriča.

Vsem tem gosodom: prof. Levcu, nenazvanim dijakom, g. Rženu in Fr. Mavriču, se srčno zahvaljujem.

V Gorici, 25. januarja 1873.

J. Baudouin de Courtenay.

RAZPISANA

je služba

Glavnega tajnika

pri

prvi občni zavarovalni banki

„SLOVENIJI“

v Ljubljani.

Ponudniki naj svoje dotične prošnje do 1. marcija 1873. pri ravnateljstvu imenovane banke vložé ter v njih strokovnjaško spretnost, znanje nemškega, zlasti pa slovenskega, če mogoče tudi družega slovanskega ali laškega jezika dokažejo.

Ravnateljstvo l. obč. zavar. banke „SLOVENIJE.“